

Беседа Дмитро Володимирович,
старший викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності, боротьби з корупцією та організованою злочинністю Національної академії Служби безпеки України

КОРУПЦІЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: ВЗАЄМОДІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ

Особлива небезпечність поширення корупції у контексті організованої злочинності полягає у тому, що вона є умовою існування останньої, складовим чинником її стратегії і тактики, захисним механізмом. Корумповані представники органів державної влади сприяють не тільки безпеці організованої злочинної діяльності, а й створюють режим найбільшого сприяння для протиправних комерційних операцій та усувають перешкоди, коли доводиться мати справу з державними установами чи правоохоронними органами. Це дозволяє організованій злочинності не афішувати свою діяльність перед суспільством та уникати зайвої уваги і реакції як з боку офіційних державних органів, так і засобів масової інформації та громадськості [1].

Слід також відзначити, що лідери організованої злочинності розглядають видатки на підтримання корумпованих зв'язків, як необхідний і надзвичайно прибутковий вклад капіталу. Завдяки цьому тандем з представників організованої злочинності і корумпованих чиновників, майже легально намагається контролювати чимало аспектів державного життя і навіть впливати на нього, лобіюючи через офіційні виконавчі структури свої особисті інтереси, видаючи їх за державні чи національні.

До питання про тісний взаємозв'язок корупції та організованої злочинності неодноразово звертались різні вчені і практики. Так, Л.І. Аркуша вважає, що використання корумпованих зв'язків є обов'язковим елементом в діяльності формувань, які спеціалізуються на вчиненні злочинів в сфері економіки [2, с. 118–121]. Такої ж позиції дотримується О.Г. Кальман, який вважає, що організована злочинність у сфері економіки фактично не може існувати без підтримки і тісної взаємодії з владними структурами. На його думку, в українських умовах це значною мірою обумовлено потребою легалізації значних сум грошей, здобутих організованими злочинними угрупованнями в процесі своєї злочинної діяльності [3, с. 188–190]. Проблема відмивання брудних грошей безпосередньо пов'язана з тісною «співпрацею» членів організованих злочинних угруповань та корумпованих співробітників правоохоронних та контролюючих органів держави. Такий висновок фактично підтверджується результатами досліджень В.П. Корж, відповідно до яких близько 90% організованих злочинних угруповань у сфері економіки мають корумповані зв'язки у владно-управлінських структурах та правоохоронних органах [4, с. 88–90].

Ми вважаємо, що у сучасних умовах глобалізованого світу корупція, є невід'ємною складовою системи організованої злочинності, що має виражений транснаціональний характер і загрожує не лише національній безпеці окремих держав, а й міжнародному правопорядку загалом. Наявність значних фінансових ресурсів, що знаходяться у розпорядженні організованої злочинності, дозволяють їй впливати не лише на соціальне чи економічне, а й на політичне життя країн. Слід також зазначити, що використання інструментів корупції транснаціональними організованими злочинними угрупованнями обумовлено самою природою такої злочинності. Корупція є не лише явищем, обумовленим чи безпосередньо пов'язаним із транснаціональною організованою злочинністю – за сучасних умов корупційні відносини стають невід'ємною складовою організованої злочинності як системи, що забезпечує її виживання та максимізацію прибутків. У такому випадку корупція сама по собі набуває форм транснаціональної організованої злочинності, що полягає у встановленні криміналітетом контролю над органами влади та управління з метою їх системного протиправного використання задля особистого збагачення.

Транснаціональний характер сучасної організованої злочинності, що розповсюджує свою діяльність на різні країни та регіони, обумовлює потребу активного використання механізмів міжнародного співробітництва для боротьби із цим явищем.

На нашу думку, одним із ключових питань, які необхідно вирішувати при організації такого співробітництва, є визначення статусу партнерського правоохоронного органу чи спецслужби у відповідності до його компетенції.

Аналізуючи наявний практичний досвід правоохоронних органів нашої держави у сфері боротьби з корупцією та організованою злочинністю дозволяє класифікувати міжнародні партнерські структури відповідно до їх компетенції як правоохоронні (наділені правом здійснювати заходи правоохоронного характеру) та інформаційні, які, із певним ступенем умовності можна характеризувати як спецслужби.

Відповідно, останні, на етапі реалізації оперативної інформації мають залучати національні правоохоронні органи, передусім, поліцейські. Це стосується деяких структур країн ЄС, а також і країн колишнього СРСР, наприклад, Служби інформації та безпеки Республіки Молдова. Певну роль у протидії організованій злочинності та корупції відіграють й розвідувальні структури різних країн, які інколи можуть надавати сприяння у проведенні оперативно-розшукових заходів на міжнародному рівні.

До структур, наділених правом здійснювати правоохоронну діяльність, можна віднести, передусім, поліцейські підрозділи країн Євросоюзу, передусім такі, що діють на центральному або федеральному рівнях, наприклад, Федеральне поліцейське відомство (БКА) ФРН, Федеральне МВС Австрії, Національне агентство із

боротьби зі злочинністю (NCA) Великобританії, ФБР та Управління боротьби з наркотиками (DEA) США.

Важливою є і роль інших міжнародних міжурядових організацій, насамперед Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол).

Україна є членом Інтерполу з листопада 1992 року, прийнята до лав цієї організації на 61 Конгресі Інтерполу у м. Дакар [5].

Правоохоронні органи нашої держави здійснюють взаємодію із Інтерполом у рамках проведення спільних операцій, використовуючи інформаційну мережу останнього. У той же час, ми вважаємо, що серед недоліків цієї організації слід зазначити недостатній рівень захисту інформації, необхідність залучення у якості посередника Національного центрального бюро Інтерполу в Україні та досить тривалий термін передачі даних, що не є прийнятним при проведенні гострих оперативно-розшукових заходів. Це зумовлює необхідність використання у ході таких операцій двосторонніх контактів, або, за їх відсутності, можливостей інших правоохоронних органів, із якими є належний рівень довірчих стосунків.

Список використаних джерел

1. «Оргпреступность и коррупция в Украине: Корни, эволюция, причины» // Онлайн-конференция с народным депутатом Геннадием Москалем. – 23 января 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ostro.org/conferences/conference-342620/>.

2. Аркуша Л. Коррупция — элемент организованной преступной деятельности // Юридический вестник. – 2000. – № 2. – С. 118–121.

3. Кальман О. Взаємозв'язок організованої злочинності та корупції у сфері економіки // Вісник Академії правових наук. – Харків, 1997. – № 4. – С. 188–190.

4. Корж В. Характеристика корумпированных связей организованных преступных образований в сфере экономики // Підприємництво, господарство і право. – 2001. – № 12. – С. 88–90.

5. Interpol.int [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interpol.int/Member-countries/Ukraine>

Біленчук Петро Дмитрович,

професор кафедри цивільно- та кримінально-правових дисциплін Київського університету права Національної академії наук України, кандидат юридичних наук, доцент

КОРУПЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Відомо, що ще в Національній антикорупційній стратегії на 2011–2015 роки було чітко вказано, що корупція в Україні набула ознак системного явища, яка поширює свій негативний вплив на всі сфери суспільного життя і таким чином, все глибше укорінюється у повсякденному житті як основний, швидкий та найбільш дієвий